

Per la llengua

Acaben d'arribar-me uns quants volums referits tots ells a la problemàtica de la normalització lingüística. Tres són de la Generalitat: "Quatre anys de català a l'escola", "El coneixement del català entre els alumnes d'EGB, BUP i FP" i "Les expectatives d'ús, actituds i necessitats lingüístiques entre la població adulta de l'aglomeració urbana barcelonina" i dos de l'editorial La Magrana: "Llengua i població a Catalunya" de Miquel Strubell i el número 8-9 de "Quaderns d'Alliberament" dedicat a "La Llengua d'un poble". De tots ells es desprèn una urgència cada cop més neguitosa en l'esforç per a facilitar l'aprenentatge de la llengua pròpia de Catalunya i acomplir l'articulat de l'Estatut en l'article 3.3.: "La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya".

Preocupa però la manca de criteris i, especialment i fonamentalment, de mitjans —humans, tècnics i econòmics— per a fer efectiva la lletra i l'esperit del nostre Estatut. Ja comencem a estar tips d'estadístiques que ens ofereixen l'angúnia d'una situació que no avança com era d'esperar. Malgrat que l'alumnat que estudia la, no en, llengua catalana vagi en, petit però constant, increment que no podem amb només aquest fet pensar que tenim resolta la qüestió d'acomplir el que mana l'Estatut. A més de les dues, quan hi són, hores de classe l'alumnat ha de disposar d'uns mecanismes d'utilització lingüística i el ghetto cau com una llosa. Conec de molt a prop la situació de la zona franca barcelonina, i com ella hi ha deu o dotze barris més, i el panorama no pot ser més aclaparador, només cal fer-hi un tomb per adonar-nos-en.

Els mitjans de comunicació social han pres en la nostra societat urbana la utilització del que podia ser la comunicació oral, majoritàriament en català fins a l'arribada de la immigra-

ció massiva els anys seixanta. I aquests mitjans són fets majoritàriament en llengua castellana. Els infants, l'alumnat té escasses possibilitats de "practicar" la llengua que pot aprendre teòricament, en dues o tres hores al centre d'ensenyament. Podríem esmentar casos concrets com el consum de cinema on l'esforç de "Rialles", "Cavall Fort" i "Drac Màgic" es un rajolí davant la torrentada o el consum de premsa infantil on "Cavall Fort", "Rodamón", "L'infantil/Tretzevents" són uns milers davant els centenars de milers que distribueix Bruguera i similars. La relació és llarga i trista, tan llarga com la manca de voluntat dels nostres polítics i tan trista com la previsió del que serà la Catalunya desnaturalitzada d'ací una generació o potser abans.

Tinc al davant també els programes electorals de dos partits —CDC, i PSC-PSOE— i en tots hi surt la preocupació lingüística però quan són al poder la llengua torna a ser la ventafocs. I no només és important per Catalunya la llengua. A Catalunya Nord, a les Illes, al País Valencià el que passa al Principat esdevé un mirall, un focus d'atenció que possibilitarà una ajuda constant. Però al Principat

sembla que els eslògans en normalització lingüística, i d'això no en tenen la culpa ells pobrets!, sigui "Molt poc, massa tard", com deia l'expert nord-americà O.W. Riegel. Els resultats tampoc no es faran esperar mentre el fossar entre la cultura acadèmica —cada any s'editen més llibres en català, hi ha més teatre, més revistes erudites, més museus...— i la cultura de masses (cinema, subcultura, diaris informatius, premsa esportiva, premsa del cor, premsa humorística...) vagi eixamplant-se. Arribarà un moment, sembla albirar-se, que la distància serà tan gran que ja no s'hi serà a temps tret naturalment de les solucions nazistes —deportacions en massa i similars. En aquesta conjuntura la responsabilitat és massa greu i els intel·lectuals —del manifest dels Marges al Manifest de Poblet— s'han atipat de denunciar-ho però

quan les parets no escolten... i després hom reclama a l'intel·lectual la seva opinió, la seva visió, la seva col·laboració, potser per apagar el foc forestal amb un got d'aigua.

Comencen a donar-se els símptomes de la impotència: creació de grups espontanis d'activistes lingüístics que recorren a metodologies violentes: ahir va ser el grup Indiketa que tapà tots els rètols de les carreteres gironines, el grup Terra Lliure que ferí un destacat intel·lectual espanyolista resident a Catalunya... i avui és l'anònim grup que malmet les cabines telefòniques per no estar en la llengua pròpia del país quan sembla que essent el propietari el mateix Estat, és a dir tots nosaltres, hauria de començar donant exemple per tal que després fossin les multinacionals per l'acció mimètica i la pressió del mercat. Però no, curiosament és a l'inrevés: la Coca-cola s'anuncia arreu en català, i Correus edita un volum, i en fa la propaganda, sobre els nous codis postals en la llengua del imperio com si Catalunya fos l'Índia o Filipines. Quan un territori es tracta com una colònia només li resta l'emancipació. Avançar per aquest camí semblarà trencar els ponts del diàleg, del pacte que sempre hem volgut crear per a possibilitar una convivència respectuosa, harmònica. Els catalans acceptem la unitat sempre que no hi hagi unificació.

L'ocasió històrica que tenim és molt greu. Madrid ja no té la culpa de tot. Correus —i similars— sí però hi ha una gran feina a fer i si no hi ha diners o hi ha obstacles les institucions catalanes, de l'ajuntament socialista al departament convergent han de fer una denúncia pública. Ací l'admirat senador Francesc Ferrer és un exemple per tota la nòmina de polítics nostrats que creuen que ja es fa tot el possible o senzillament no coneixen un borrall de sociolingüística i l'única llengua impresa que deuen conèixer és la dels àlbums de premsa on surt la seva fotografia o potser la de les transferències, no polítiques sinó bancàries. És trist haver-ho de dir però la realitat lingüística de Catalunya sembla que faci nosa o sigui un fals problema.

Josep Figueres
Historiador